

REDACTIA

Arad, Str. Aulloh (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria.
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rii de Duminică pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se învâziază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulloh (Adam)

INSERTIUNILE:

pe 1 fir garand: prima data
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbra
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sînt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Noua fasă.

Frământările ce se petrec la B. Pesta sunt încheierea unei faze din viața regatului ungar și pregătire pentru o nouă fasă.

Fasa, care acum se încheie, s'a început atunci, când Românii s'au retras din viața comună a regatului ungar. După ce Românii s'au retras nu mai aveau rost nici Slovaci, nici Germanii, nici Sârbii, nici Rutenii și trebuiau să rămână în cele din urmă singuri Maghiarii cu cei intrați în soldul lor.

Aceasta e nota caracteristică a fazei trecute.

Oameni cu multă bunăvoință și cu multă pricepere au zis adeseori, că Românii trebuiau să urmeze lupta din parlamentul ungar, fiindcă astăzi numai lupta parlamentară e deplin leală, și sunt astăzi oameni cu mare autoritate în materie de politică practică, cari zic că politica națională română numai susținută în parlamentul ungar poate să aibă rezultate practice.

Și unii și alții ar avea dreptate, dacă noi Românii am avea vre-un interes să susținem statul ungar.

Nu am avut însă nici odată și nu avem nici astăzi nici un interes de a-l susține. Ne-am supus și ne suntem legilor lui, am purtat și purtăm sarcinile, pe care ni-le impune, suferim și răbdăm fiindcă ne iubim țara, ne iubim unii pe alții, suntem popor de oameni chibzuiți, element de ordine și ținem la bunul nume al neamului nostru; dar' nici o jertfă de bunăvoie nu putem să aducem pentru formațiunea politică, căreia i-se zice „stat ungar“ și în care noi nu am pute să intrăm fără ca să ne lăpădam de noi înșine.

Am eșit din viața comună a acestui regat, fiindcă eram pătrunși de simțământul, că fără de noi el nu se va pute susține, și azi simțământul acesta e o convingere nu numai pentru noi ci totodată și pentru mulți alții.

A putut fără îndoială să funcționeze aparatul statului și fără de noi. Guvernele s'au succedat, parlamentele s'au ales; legile sau croit și executat; impositivile s'au adunat și s'au cheltuit fără de nici o împedecare e lucru dovedit, că pot Maghiarii să conducă afacerile statului și să chivernisească averile lui și fără de conlucrarea noastră.

Pot, dar' numai spre nemulțumirea atât a lor, cât și a tuturor, care țin ca țările aceste să prospereze.

E oare cineva, care, voind binele Maghiarilor, poate să nu fie viu îngrijat de starea, în care se află regatul ungar astăzi, după ce timp de preste un pătrar de secol Maghiarii au făcut tot ceea ce au voit în el și din el?

Nu e nimeni.

Ori-și-cât de stăruitori ar fi Ma-

ghiarii, ei sunt prea puțini și prea deprinși a nu munci, pentru ca să poată da din mijlocul lor un destul de mare contingent de oameni capabili pentru lucrarea săvârșită în conducerea unui stat ca cel ungar. Au luat dar' nu numai cele mai bune, ci totodată și cele mai rele puteri, ba au fost nevoiți nu numai să primească, ci chiar să caute și să cumpere puteri vii și de la celelalte popoare, și e lucru firesc, că nu cele mai bune, ci cele mai rele puteri li-s'au dat.

Caracterele venjoase, inimile generoase, oamenii cu dor de bine și cu iubire de neam se consumă în luptă contra actualei formațiuni politice: cu Maghiarii nu puteau să meargă de cât oameni slabi de ânger ori cei cu trebuințe mari, cari ved în viața politică numai un mijloc pentru agonișirea mijloacelor de satisfacere.

Astfel alătura cu partea cea bună din poporul maghiar s'a adunat în viața publică a statului ungar tot ceea ce popoarele din regatul ungar au mai slab și mai coruptibil, și bărbații de stat ai maghiarilor, oameni onorabili și generosi, au devenit încetul cu încetul un fel condottieri, șefii unor cete de prădători nesățioși.

Regatul ungar nu mai e guvernat, ci ținut în antreprisă, de companiile de exploatare, cari se numesc partide, se ceartă între ele numai pentru participarea la beneficii. Fără de beneficii nu mai poate nici guvernul, nici vre-unul dintre șefii opoziționali să-și ție aderența la un loc, căci în viața publică a Ungariei numai folosul real și imediat mai poate să determine atitudinea oamenilor.

Era un mare interes național, ca noi Românii să nu luăm parte la viața aceasta. Ne-am corupt și fără ca să luăm parte la ea, căci trăiam alătura cu cei ce iau parte la ea și sub greaua lor apăsare. S'au sporit și la noi oamenii, pe care numai folosul real și imediat îi determină, și mai ales aceasta e cauza stării de lăncezire, în care ne aflăm. De ce să mai alergi, să mai ostenești și să te expui, dacă nimeni nu-ți dă nimic pentru aceasta și n'ai nici nădejdea unui succes apropiat? Lupta o urmează numai cei mulțumiți cu conștiința de a-și fi făcut datoria, ear' numărul acestora scade și la noi. La cinismul partidelor politice maghiare tot nu am ajuns însă; noi tot ne mai dăm silințele de a salva aparențele, și cele petrecute la alegerea de metropolit sunt dovadă, că numai puțină îmbărbătare ne-ar mai trebui, pentruca în viața noastră să nu mai aibă rol hotărîtor tovarășii de interese familiare și individuale.

Am putea dar' să luăm parte la viața publică a regatului ungar, dacă s'ar face o reformă electorală, prin care s'ar stabili cens egal și cercuri electorale, și ni-s'ar asigura o procedură electorală, care înlătură abuzurile companiilor de exploatare.

Constituit parlamentul în aceste condițiuni, noi Românii am forma dinprună cu Slovaci, cu Germanii, cu Sârbii și cu Rutenii o minoritate destul de puternică pentru eserecitate-

rea unui serios control constituțional și i-am sili pe Maghiarii să stee strinși la un loc și să nu mai țină țara și monarhia în continuă neliniște prin frământările lor.

Tochmai de aceea însă o asemenea reformă nu are să se facă câtă vreme dăgăuește formațiunea numită „stat ungar“. Formațiunea aceasta a fost creată anume în vederea exploatarei și nu se poate, ca exploatarea să-și facă ei înșiși exploatarea peste puțina. Ori-și cât de des și ori-și cât de stăruitor ni-s'ar fi punând deci reforma aceasta în perspectivă, nu putem crede, că în „statul ungar“ ea se poate face.

Oamenii politici ai Maghiarilor sunt nevoiți între dinși ca guvernul, ori-și-care ar fi el, să abuzeze de putere, să violenteze, să corumpă și să nesocotească legile, când vorba e să impedece controlul constituțional ori participarea la beneficii a „naționalistilor“.

E însă peste puțină, ca Maghiarii să fie siguri de drepturi, de care ceilalți concetățeni ai lor nu se pot bucura, și trebuia neapărat să vie în practica vieții constituționale un timp în care guvernul are pentru toți aceeași măsură, și guvernul a abusat de putere, a violentat, a corupt și a nesocotit legi și când vorba era să impedece controlul constituțional și participarea la beneficii a opozițiunii eșite din sinul „națiunii.“

Așa s'a produs în sinul națiunii conflictul acut ce urmează să fie rezolvat prin învoiala pusă la cale între partidele maghiare.

Vorba nu e, ca abuzul de putere, violentarea, corupțiunea și nesocotirea legilor să înceteze, ci ca „națiunea“ să fie garantată, că în viitor numai „naționalități“ vor fi „ținute în frâu“ prin abuz de putere, prin violentare, prin corumpere și prin călcarea de legi, ear' „națiunea“ va putea să participe întreagă la beneficii.

Acesta e caracterul noii faze, care tocmai de aceea va trebui să fie scurtă.

Dacă e adevărat, că „statul ungar“ nu se poate susține decât violentând „naționalități“, nu e mai puțin adevărat, că un guvern stabil nu e în Ungaria cu puțină fără de violentarea opozițiunii naționale maghiarii. Dacă va respecta guvernul învoiala făcută, el nu va putea să aibă majoritate sigură în parlament, fiindcă majoritatea nu și-o poate asigura decât prin beneficii și prea sunt mulți cei ce aspiră la beneficii și nu pot participa la ele fără-ca să răstoarne guvernul și să dea la o parte pe cei ce participă. Ori guvernul nu va respecta deci învoiala făcută și atunci guvernele se vor schimba repede unul după altul: o desvoltare normală pe baza unui asemenea compromis nu e cu puțină.

Noua fasă nu poate dar' să fie decât pregătitoare, cea din urmă în evoluțiunea spre o organizațiune firească, prin care li-se asigură tuturor aceleași drepturi și li-se dau aceleași garanții.

Organizațiunea aceasta va trebu neapărat să se facă fie în statul ungar, fie ceea ce pare azi mai probabil, într'o monarhie unitară, și nu va face fără de noi Românii, care prin număr, prin pozițiune geografică, prin legăturile noastre și prin aptitudinile neamului nostru suntem elementul moderator în țările coroanei ungare. Numai însă, dacă suntem strinși cu toții la un loc și știm să ne prezentăm așa, ca să le inspirăm și altora încredere.

În fața noii faze avem deci să facem și noi tot ceea ce fac Maghiarii, adică să ne stringem cu toții la un loc și să lucrăm pe temeiul unui compromis împreună.

Ori-și cât de mari ar fi deosebirile de vederi și ori-și-cât de adânci repulsiunile, sunt vederi, asupra cărora putem cu toții, și interese, pe care suntem cu toții gata să le susținem, e un terim larg, pe care putem să mergem împreună.

Păstrându-și fie-care grup individualitatea, pot toate să meargă împreună, și înțelegerea e făcută între toți îndată-ce cele mai extreme elemente și-au călcat pe inimă și s'au apropiat.

Aceasta e ceea ce trebuie să se facă. Trebuie să ne pătrundem cu toții de convingerea, că numai cu toții împreună putem să inspirăm încredere, să fim factor hotărîtor și să primim o situațiune, și cu cât mai curând ne vom uni noi, cu atât mai scurtă va fi noua fasă.

Ioan Slavici.

Evenimentele din Franca au surprins lumea întreagă. Poporul, a cărui geniu a fost în totdeauna poezia Europei, a dovedit și de astădată, că e mare. De unde toată lumea se aștepta la mari încurcături ce puteau să se provoace pe urma morții neașteptate a șefului statului, alegerea de president s'a întâmplat în mijlocul celei mai mari ordine.

Loubet, presidentul Senatului, care de drept a fost și president al congresului național întrunit la Versailles, s'a ales chiar la primul scrutinu president al Republicii cu 483 voturi contra 291 date antirevisionistului Meline.

Partidele s'au grupat adică pe chestia Dreyfuss. Naționalistii, antisemiții și reacționarii au spriginit pe Meline pentru-că el se declarase contra revisuirii procesului Dreyfuss. Ear' contra lui Loubet au agitat pe tema, că ar fi ținând cu Oveii.

Se înțelege, că marea majoritate a deputaților și senatorilor nu s'a lăsat sedusă și tocmai pentru a face odată pace în țară, au ales pe Loubet.

Prin această alegere, politica Franței nu va suferi nici o schimbare, căci Loubet merge perfect pe calea indicată de decedatul seu antecesor. Alegerea e salutată cu mare bucurie de Franca întreagă.

Din Camera României.

București, 6/18 Februarie.

Chestia țărănească a fost discutată trei zile d'a rândul în Camera deputaților. După ce au vorbit, în ședința de ieri, d-nii Aurelian și M. Corbescu, a luat cuvântul și dl prim-ministru D. Sturdza, care a abordat pe larg chestia țărănească, arătând că în adevăr, țărani sufer, dar' asta nu i-se poate imputa guvernului actual, care — privitor la țărani — a moștenit o situație ce desigur prin introducerea unor reforme treptat treptat se poate îmbunătăți.

Comentând vorbirea dlui D. Sturdza, ziarul „Voința Națională” apărut astăzi — eară, scrie:

Partea culminantă a discursului dlui Sturdza a fost însă, când a pus degetul pe rană și a arătat adevăratele nemulțumiri ale țăranilor, espunând răul în toată golăciunea lui.

Ne este imposibil a rezuma, într'un articol, toate faptele, toate observațiunile, erudițiunea cu care dl Sturdza a vorbit despre starea țăranilor și despre cererile lor.

Dl prim-ministru a demonstrat că adevăratele cauze a nemulțumirilor cari au fost exploatate cu atâta meșteșug, nu este lipsă de pământ. De la 1864 și până astăzi, s'au împământat mii, zeci, sute de mii de familii, și chiar în anii din urmă s'au dat sădenilor sutimi de mii de pogoane.

Țăranul se plânge de nedreptatea și de lăcomia oamenilor. În raporturile dintre proprietar, arăndaș și țăran, acest din urmă e adese ori nedreptățit. Nedreptățit și când i-se măsoară întinderea de pământ ce a muncit; nedreptățit adese și când se impart roadele aceluiași pământ. Administrația de regulă, indiferent de guvernul care ar fi la putere, continuând un vechiu obicei și niște apucături rele, cari trebuie să stăpânească, părtinește când pe unii, când pe alții, dar' e mai totdeauna contra țăranilor.

Starea sătenilor, totuși de la 1848 și până astăzi, s'a ameliorat în mod considerabil. Toată această ameliorare, țăranul a dobândit-o numai prin răbdare. Să aibă țăranul răbdare și de data aceasta, căci ne vom pune cu toții la muncă și, prin lege bine chibzuită, prin măsuri apropiate, printr'o radicală și indispensabilă transformare a administrației, vom suprima și cauzele plângerilor de astăzi.

Săvârșirea acestei opere va fi una din cele mai mari glorii a partidului național-liberal.

Camera a și votat apoi închiderea discuției cu 85 voturi contra 39.

LOUBET.

Sâmbătă, 18 c., s'a întrunit la Versailles congresul compus din Camera și Senat, pentru a alege pe urmașul lui Felix Faure în scaunul de president al Republicii-Franceze.

Din capul locului, cele mai multe șanse avea Loubet, ear' dintre rivalii lui cel mai serios era Méline, fost prim-ministru.

În calitatea sa de president al Senatului Loubet a presidat congresul. După formalitățile prescrise, pe la orele 1 s'a început votarea și a ținut până la 2 și jum., producându-se pe timpul votării mai multe incidente sau intreruperi, dar' neînsemnate, mai mult numai prin strigăte de „trăiească” ori contrarie, la adresa celor doi candidați.

Drumond a strigat puternic: „Piară Jidani!” A urmat o ceartă grozavă pe galeria ziaristilor între naționaliști și jidano-socialiști.

Votarea fiind sfârșită, presidenția a trecut în mâinile vice-presidentului Senatului, Franck Chauveau; și începu despoierea țe-dulelor de votare, ceea-ce a ținut până la orele 3 și jum. Redeschizându-se ședința presidentială zise:

„Onorat congres! La alegerea ce s'a săvârșit au fost depuse 824 voturi; majoritatea

absolută așa dar' este de 413. Presidentul senatului dl Emile Loubet a întrunit 483 voturi (Aprobări vii la stânga). Pe numele dlui deputat Méline au fost date 291 voturi. 59 voturi însă pe diferite nume. Astfel dar' congresul a ales pe dl Loubet de president al Republicii”.

Urmas strigăte demonstrative dintr'o parte și din alta; contra lui Loubet mai ales strigăte cu aluziuni la Panama și la afacerea Dreyfuss, căci se afirmă, că noul president al Republicii este pentru revizuirea acestui proces, adică „Dreyfusist”. Presidentul a pus capăt manifestațiilor prin cuvintele:

„Inchid ședința!”

Într'o odaie anumită Loubet a primit felicitările prietenilor și visita miniștrilor. După aceste ceremonii, pe la orele 5 a plecat la Paris cu drum de fer, ca și Faure la timpul seu, pe când Carnot și Casimir-Perier mergeau cu trăsura. La gară din Paris și pe drumul spre oraș, noul president a fost întâmpinat cu ovațiuni, dar' s'au putut auzi și strigăte ca:

„Dă-ți demisia! Panamistule!” Însoțit în trăsură, de ministrul-president Dupuy, Loubet s'a oprit mai întâi în palatul președential de la Elysée, făcând vizită de condolență familiei Faure; pe urmă s'a dus în palatul ministrului de externe, unde va locui până după înmormântarea presidentului decedat.

Noul president s'a născut la anul 1838, în orașul Marsanne, a trecut deci peste vârsta de 61 ani. Cariera publică și o începuse ca avocat; a fost de mai multe ori ministru.

Înțelegerea Sârbilor.

Cetitorii și aduc aminte din dările noastre de seamă, că membrii congresuali aparținători partidului radicali sârbesc încă în prima conferință ce o ținuseră în Octombrie a. tr. au fost pentru a se trimite, nu numai petiție pentru redeschiderea congresului lor amânat, ci imediat să se înainteze Memorand. Propunerea lor căzuse atunci numai cu un singur vot de majoritate, a presidentului conferinței Jivkovic.

Discuțiunile și divergențele de păreri și argumente ivite și urmate în această primă conferință se transplantară în foi, astfel că se încinse o polemică de tot exacerbată între cele ce erau pentru Memorand (fie că nu's tocmai toate radicale) și organul de căpetenie al liberalilor, „Branik” care singur apăra cauza „petiției”.

Peana măiestră jurnalistică a lui Iasa Tomici, directorul „Zastavei” așa de cu succes știa să poarte luptă pentru vederile și convingerile partidului său, încât „Branik” s'a simțit nevoit a desarma, adică a nu reflecta la cele scrise ale „Zastavei”.

În urma și în conglăsuire cu această polemică, comunele bisericesti, unde libertății sunt în majoritate, sau știu să domineze prin influența lor, nu numai, că nu s'au alăturat la petiția comunei bisericesti din Novi-Sad, ba aduseră chiar concluse prin care osândeau în cuvinte aspre întreagă mișcarea comunelor, înfățișându-o ca păgubitoare d'adrepul ca una ce „detrage din importanța și vază” petiției înaintate de către conferința deputaților congresuali.

Astfel de concluse bineînțeles nu numai așteptau polemia mai departe, dar' producă și confuziune în unele straturi; ear în Budapesta și frecau mâinile la vâzul și auzul tuturor acestor aparițiuni.

Când însă comunele bisericesti nu se descurgiază nici după respingerea celor 70 înaintat până la 18 Ianuarie, când urmaș înaintate cu petițiuni, când curentul „Memorandist” se lăsa tocmai puternic în popor, începuse și „Branik”, a se alătura la vederile combătute de el până atunci; liberalii cedaseră curentului, în primul rând înfăcăratul și nobilul moșneag Jivkovic,

care nu șovai nici pe un minut a convoca a doua conferință.

Acum toate foile sârbesti se felicită și se bucură de cele isprăvite și întemplate în conferință. Eacă, spre p. ce scrie „Zastava”, în numărul ei de 5 (17) Februarie, sub titlul „Înțelegerea”:

„Cea dintâi conferință a deputaților congresuali adusesse poporului nostru neînțelegere și răzbel; pe când cea a doua a avut drept rezultat înțelegerea și pacea. . . .

„Dacă nu se întrunea această a doua conferință, nu știm, zău, până la ce grad și ar fi uitat unele comune ale noastre bisericesti. Acum afacerea e isprăvită; a doua conferință a îndreptat ceea ce stricase cea dintâi. . . .

Ea a pus toate earăși la loc, ear' astăzi începe din ndu în siml națiunii înțelegere și pace în afacerile cele mai importante. . . . Aceasta este o mare dobândă pentru cauza noastră națională; această unitate de acțiune în lucrările noastre naționale trebuie în urma urmelor să ne conducă la izbânda deplină. . . .

Cam în acest sens și cu atâta bucurie scriu și celelalte foi sârbesti.

Epistoaă deschisă

dlui George Danu, notar în

Totvărădia.

Stimate domnule! Cu multă bunăvoință Te rog să cetești mai des legea din 1886 articolul XXII., ear' admitând că o știi poate și de rost, atunci Te poftesc să o și respecteți, precum sfântă datorință ai.

Cu deosebire cine este autoritatea comunei? Cum și unde se fac alegerile reprezentanții și antistiei comunale? Ce drept dă legea alegătorilor? etc. fără de ingerința și amenințările D-tale și a celorlalți subalterni, precum ai obiceiul

Toate aceste. puține sfărâmturi numai însemnându-ți-le binevoeste a-mi cruța barem turma, ce eu o păstoresc.

Govoșdia, 7/19 Februarie 1899.

De astă-dată cu distinsă stimă:

Romul Vățianu m. p.,
prețul Govoșdenilor.

PARTEA LITERARĂ.

„Libertatea”,

DE

John Stuart Mill,

traducere de Teodor V. Păcățian.

John Stuart Mill este unul din pleiada celor mai mari gânditori și scriitori filosofico-politici ai veacului; și ca atare el nu aparține numai Engliterei ci întregii omenimi. Scrierile lui sunt traduse mai în toate limbile europene. Viața-i rodnică era limitată de Cerul între 10 Maiu 1806 și 8 Maiu 1873.

Una din opurile lui cele mai vestite este tocmai scrierea, cu care îmbogățește literatura română, în traducere dl Păcățian, Eacă ce spune autorul însuși la începutul introducerii acestui opal seu:

„Obiectul acestei scrieri nu e așa numită libertate a voinței, care atât de nepotrivit se pune în fața teoriei, greșit numită: teoria necesității filosofice, ci e libertatea cetățenească sau socială; e natura și limitele puterii, care cu plină îndreptățire se exerciază din partea societății asupra ființei particulare.”

Idea libertății peste tot poate nicăeri n'a fost așa de clar, așa precis și așa de cu rost dezvoltată ca introducerea cărții lui Mill. După introducerea apoi urmează capitolele: Libertatea cugătării și a discuțiunii; Individualitatea ca unul din autoritățile societății asupra individului; Aplicarea.

Noi n'avem să-i facem recensiune cărții lui Mill, căci ea de mult e făcută din partea întregii lumi cugetătoare în toate ramurile acțiunii mai mult sau mai puțin publice. Titlurile sus citate ale opului nu trebuie să inducă pe nimeni în rătăcire, că poate e scris în chip și în stil prea abstract sau greoi; nu, din contra desvoltarea gân-

durilor și temelor din Libertatea este cât se poate de ușoară și ca fond și ca formă; nu trebuie așa zicând mai multă încordare a minții de cât la cefirea unui articol de ziar miezos, bagat în gândiri. Nicăeri nu găsește frasă întortochiată, din care numai cu greu ar putea scoate rostul, înțelesul; tot e expus în mod farte ușor de deslegat; astfel că toate le poate înțelege ori-ce om cu carte, ear' nu numai vr'un specialist. D'aceea și zicem, că ori-ce om cu carte ar trebui să citească Libertatea lui John Stuart Mill.

Limba traducerii încă înlesnaște mult înțelegerea ei; e același mod de a traduce al d-lui Păcățian în care d-sa e poate singurul nostru specialist; astfel că din ambele puncte de vedere d-sa și-a câștigat merite, îmbogățind literatura noastră deja cu al treilea op valoros de acest gen.

Prețul cărții e de 1 fl. și se poate procura și prin administrația ziarului nostru.

Vorbe din bătrâni despre căsătorie.

Cine nu să căsătorește, nu merită numele de „om”. — Cine-și ia nevastă numai pentru bani, va avea copii rău nărași. — Liniștea casei e temelul fericirii conjugale. — Barbatului nu-i este ertat să scape din vedere tractarea deamăn cu femeia sa, căci numai ei i-se datorește binecuvântarea și fericirea lui. Omul să mănânce, să bea și să se îmbrace numai potrivit averei sale; stimeze și prețuiască însă femeia mai presus de averea sa. Cea mai deamănă femeie e aceia, care să acomodează voinței barbatului. — Viața aceluia bărbat care se va lăsa a fi condus de femeie — „nu e viața!” — Dacă femeia ar avea măcar o sută de ajutoare, e totuși deobligată să lucreze.

NOUTAȚI

Arad, 20 Februarie n. 1899.

Procesul nostru. Mercuri se va ținea în Oradia-mare pertractarea celui de al doilea proces intentat „Tribunei Poporului” pentru articolul dlui Emanuil Măglașiu, intitulat „Țară fericită” și publicat în nrul 55 al foaiei noastre. Colaboratorul nostru, dl Emanuil Măglașiu a și plecat azi la Oradia-mare. Apărător va fi dl avocat Dr. Aurel Lazar. Procesul acesta va fi unul din cele mai interesante, căci procurorul a ținut să improceseze un articol al cărui cuprins azi este foarte actual: e vorba de hoțiile săvârșite de funcționarii publici.

Întărirea alegerii de metropolit. Sub acest titlu organul bisericesc din Sibiu scrie că a primit din Budapesta, cu datul de 5/17 c. o scrisoare în care i-se anunță că guvernul a subțernut, spre aprobare, actul alegerii de metropolit. Știrea noastră — publicată din parte-ne cu venivita rezervă, ar fi fost prematură. Organul bisericesc o timbrează însă de — „scornitură”, pentru că să ne luăm astfel prilej d'a „insulta în mod pătimas și veninos pe metropolitul nostru.”

E învederat însă că cel ce „insultă în mod pătimas și veninos” e tocmai scriitorul organului bisericesc. Pentru-că a relata din parte-ne ce s'a petrecut în dieșșă sub păstoria episcopului nostru, nu poate fi insultă. Arate organul sibian un singur cuvânt de insultă la adresa P. S. Sale dlui Episcop!

Vorba e însă că șirele din organul bisericesc se publică sub semnul cântarului, ear' cel ce ne cântărește e dl P. Cosma. Așa se esplică „insulta pătimasă și veninoasă.”

Înțelegem veninul: doar' dl P. Cosma este șeful neamurilor din Ardeal, cari au determinat alegerea de metropolit. D-sa ar vrea însă ca și alegerea viitoare din Arad să meargă tot conform hotărții dela Sibiu a neamurilor. Noi îi s'am însă în cale. Eată de ce nu scapă nici un prilej, ci caută pretext de a-și vărșă veninul.

În catedrala din Ioc eri la ascultarea sf. Liturghii au luat parte și soldații români ai garnizoanei din Ioc. Au asistat cu totul

la vre-o 700 soldați împreună cu muzica militară, care a cântat în biserică și imnul popular. Di profesor seminarial Ioan Petran încredințat fiind cu agendele pastorei soldăției din loc, a rostit o prea frumoasă predică.

„România Jună”. Societate academică soc.-literară „România-Jună” are onoarea de a invita la petrecerea cu dans ce va avea loc Sâmbătă în 4 Martie st. n. a. c. sub protectoratul Excelenței Sale dlui Nicolae Duma, consilier intim al Majest. Sale etc. etc. în sala festivă „Hotel Continental” Viena în Februarie 1899. Comitetul. Inceputul la 9 oare seara. Dama: Toaletă de soiree ori costum național rom. Dama: Toaletă de bal. Bilet de intrare 2 fl., de familie 6 fl.; pentru studenți 1 fl. Venitul curat e destinat fondului societății „România Jună” spre înființarea unui alumneu.

Earăși duel. Patrioții Sárkány Béla, redactor la „Magyarország” și voluntarul Dózsa Ferencz au duelat Sâmbătă. Acesta din urmă s'a ales cu niște răni în cât o să apese patul câte va septemări.

Se vede că e adevărată manie prin Pesta să se bată pentru câte fleacuri toate.

Alte hoții. Ziarele maghiare earăși aduc știri despre două mari hoții săvârșite de funcționari unguri.

Cei vinovați sunt Barcza, procuror la Veszprém, care a șterpelit vre-o 14.000 fl., ear' jupânul Weisz Wilmos funcționar la banca din Novisad a luat-o la sănătoasă, ducând cu sine 27.000 fl. din banii băncii, ear' 50.000 hârtii de valori.

O știre dureroasă pentru mândria noastră națională: Celebra tragediană Agata Bărescu, a fost declarată zilele din urmă în stare de faliment de către Tribunalul din Viena. După cum spune o gazetă germană, celebra artistă ar fi fost tare strimtorată de la pierderea unui proces pe care îl avusese contra societății engleze de asigurare „Star.”

Se spune că artiștii dela Teatrul Național din București ar fi hotărât să dea o reprezentare în folosul marelui artist.

O descoperire senzațională. Ziarele parisiane vorbesc de o senzațională descoperire. E vorba de un tablou al lui Rafael, găsit în următoarele împrejurări:

În Decembrie anul trecut, un reparator și negustor de tablouri din str. Saint-Lazare, cumpără de la un tâmplar din acelaș cartier, un vechiu pervaz, care cuprindea și un tablou înegrit de murdărie și de fum.

Tâmplarul vându pervazul cu tablou cu tot, pe suma de 20 fr. Negustorul îl așează într'un colț din atelierul său. Un pictor prieten îl observă, îl examinează de aproape și crezu a recunoaște o capodoperă din epoca renașterii. Cu învoeală negustorul îi luă la sine, îl curăță și comunică prețului său că se găsește în posesia unei copii după Adam și Eva al lui Rafael. Tabloul fu vândut negustorului Gabriel din aceeași stradă, pe suma de 80.000 fr.

Tâmplarul află mai târziu de cele întâmplate și aleargă la negustor: „Ți-am vândut numai pervazul, dă-mi tabloul înapoi”. Negustorul refuză și afacerea, venind la parchet, judecătorul Joly fu însărcinat cu instrucția.

Dacă tabloul e în adevăr de Rafael, atunci prețuște 400.000 fr.

Judecătoria reg. din Jenopolia (Ineu) are un post vacant de subjude Deci se roagă unii și alți domni, cari sunt pregătiți pentru aceasta cariera să și trimită recursul, pentru că avem lipsă de oameni, cari știu limba cercului. Avem 3 subjuze și nici unul nu știe limba română, afară de judele prim, carele are în resort lucrurile cărților fondurice. Ear civilele și criminalul sunt la acei juze, cari nu știu limba română, unul Vá-

mosy s'a dus la Oradie, ear' Fényes și Takács Papp, precum și notariul nu știu limba poporului.

Un Român.

Pivnița orașului Viena. În săptămâna trecută sa deschis cum are alaiu și veselie așa zisa pivnița a orașului Viena (Rathhaus-keller) arangiata în chiar casa orașului, după chipul și asemănarea vechelor pivnițe de acest soi din veacurile trecute, o datină din cele mai vechi aceasta în toate țările locuite de Nemți. Anunțând la timpul său hotărârea înființării ei pomenim și punctul regulilor stabilite îndată atunci, că în pivnița orașului din Viena nu este ertat să se vindă vinuri din Ungaria, lucru de care se mâniașă atunci Ungurii patrioți și foile lor. Despre înaugurarea ei acum au pomenit numai cele scrise nemțește, pe când cele în limba arpadiană nu. La deschiderea ei au fost de față pe lângă întreaga reprezentanță orășenească în frunte cu Lueger, o mulțime de persoane din straturile cele mai dinstinse vieneze: guvernorul Austriei de jos bar Kielmannsegg; nunțul papal Taliani; cei mai înalți generali; aristocrațiune, deputați, funcționari, etc. S'au pronunțat multe toaste, mai ales întru prosperitatea Vienei, ca centrul monarhiei.

În amintirea fericitului Episcop Ioan Popasu, de la moartea căruia Vineri în 5 Februarie a. c., au trecut zece ani, „Foia Diecesană” a scos număr festiv cu portretul marelui prelat, precum și o vorbire ce Popazu a ținut ca protopop al Brașovului la prima adunare generală ținută în Brașov.

Esamenul de calificare cu candidații la preoție prescriș prin Statutul organic și prin Regulamentul special, să va ținea aici Joi în 18 Februarie vechi, în localitatea îndatătă, cu începere la 9 ore înainte de amiază. La esamen sunt admiși toți cei teologi absoluți, cari până la 31 Ianuarie a. c. și-au așteruit recursul conform prescrișelor Regulamentului.

Arad, 2 Februarie 1899.

Consistorul eparchial gr. or. român din Arad.
Ioan Meșianu, m. p.
Episcopul Aradului.

Necrolog. Preotul Constantin Martinovici după un morb îndelungat în etate de 83 ani, în al 24 an al veduvei și al 52-le an al preoției — împărțit cu sfintele taine — a răposat la 6/18 Febr. a. c. la 7 oare dimineața. Remășițe pământești s'au așezat spre odihnă vecinică 8/20 Februarie în cimiterul comunei Topoloveț. Fie-i țărina ușoară!

Afacerea Fovaux. O crimă monstruoasă și bestială a emoționat zilele astoa opinia publică franceză. În Lille există o școală a unei confraternități catolice: frații ignoranți. Zilele acestea portarul institutului, intrând în salonul de vorbit, a găsit acolo cadavrul unui copil, elev al institutului, a nume Fovaux în etate de 12 ani. Parchetul fiind înștiințat, s'a început imediat o anchetă. Lângă cadavru s'a găsit o scrisoare, adresată părinților copilului, și care avea cam cuprinsul următor: „Iertați-me pentru durerea groasă ce v'am pricinuit-o; am vrut să mă răsun contra călugărilor. Un socialist infocat.” Judecătorul de instrucție a pus imediat pe toți călugării institutului se scrie înaintea lui cuvintele din scrisoare. Toți s'au supus, afară de unul, care a refuzat a scrie. Pe acesta au căzut imediat bănelurile, cari au fost confirmate prin pete de sânge găsite pe rufele lui. Autopsia a demonstrat că copilul fusese violat în mai multe rânduri. Până acum nu se știe încă pentru ce s'a făcut crima. Bănuțul presisat în denegațiuni sistematice. Confrunțat cu cadavru, el na vrut să-l privească cu toată insistența judecătorului de instrucție. Când s'a aflat crima, în oraș, lumea sa adunat și s'a dat la dierite manifestațiuni ostile în contra călugărilor din confraternitate, și în general contra tuturor clericilor. Ca urmare a acestui fapt s'a deșpus pe tribuna parlamentului frances un proiect de lege cere interzice cariera didactică oricui a făcut „jurământ de castitate”.

Nenorocire. Din Bruxella se telegrafiază, că în gara din Forest, în apropierea Bruxellesi, trenul accelerat ce sosea de către Mons s'a ciocnit cu cel care sosise dela Tournas. Fiind ceață groasă mașinistul nu a obser-

vat semnul de opreliște. Locomotiva trenului sosit din Tournay. Mai multe vagoane s'au stricat în urma puternicei isbituri. 15 oameni au murit ear' 30 sunt greu vulnerați.

Se recomandă ca menageră o doamnă veduvă, tineră, cultă și harnică. A se adresa la administrația ziarului nostru.

Bibliografie.

„Revista ilustrată” în nrul 1 din anul al doilea are următorul bogat sumar:

După legea cea mai înaltă. O istorie de C. E. Franzos, Cântec. Poezie de G. Coșbuc. Ornatele (Odajdele) preoților idolatri. Tipuri de S. P. Simonu Când te ved. Poezie de Nițu Din propria ei putere. Novelă de G. Simu.

Biserica și școala.

Școala gr.-cat. din Pintitul săsese, de pinticanul. Papa Leo al X-lea. Date istorice ee I. Mărginean.

Din albumul nostru. Șchițe biografice.

Carmen Sylva, Alexandru Szilási. Ioan Mărginean, Toma Gălătariu.

Țerani nostri.

Doine Poporale. Cronica lunară. Bibliografii. Glume. Găciturii. Poșta redacțiunii.

Ilustrațiuni:

Papa Leo. Școala din Pintic. Carmen Sylva. Alexandru Szilási. Ioan Mărginean. Toma Gălătariu. Un bătrân Șoimușan zicând din fuer. Statua lui Hentzi. Înaintea tribunalului.

Prețul abnamentului pentru Austro-Ungaria 12 coroane, pentru România și străinătate 17 franci. Redacțiunea și administrațiunea „Revistei Ilustrate” e în Șoimuș p. u. Ngy-Sajó.

CRISA.

Sâmbătă seara Banffy și Fejérvary plecaseră la Viena ducând cu sine demisiunea în scris a întreg cabinetului. Duminecă înainte de amiază la orele 10 a fost primit în audiență mai întâiu Banffy, ear la 11 Fejérvary.

„Magyarország”, apărut duminică seara are următoarele știri:

„În cercurile politice de aici se menține știrea, că monarhul va însărcina pe Fejérvary cu compunerea viitorului cabinet..... ear' Szell va urma și mai departe a petracăta cu opoziția”.

Dela același corespondent special foaia lui Bartha publică încă o telegramă mai târzie în care spune, că „Banffy a recomandat M. Sale drept urmaș al său pe Fejérvary”.

Și ministrul à latere, contele Em. Szécsényi a fost primit în audiență, care ținu până la 12 la amiază după asta apoi toți trei ministri au ținut sfat.

Hotărîre definitivă nu s'a luat încă.

„Magyarország”, comentând știrile despre însărcinarea lui Fejérvary ca viitorul ministru-president scrie:

„Mărturisim, că această rezolvire o considerăm ca nefavorabilă pentru țeară”... Fejérvary fiind „soldat activ”.

„Dureros este însă, că iese tot mai mult la iveală candidatura lui Fejérvary, ce-a-ee ar însemna numai o rezolvire pe jumătate și menținerea mai departe a sistemului”...

Lumea politică are convingerea, că prin formarea noului cabinet situația încă e departe de a fi limpezită.

Praga, 19 Februarie.

Corespondentul din Viena al lui „Nar. Listy” telefonează:

„Cercurile bine informate de aici nu consideră nici de cum stările grave din Ungaria consolidate prin demisia lui Banffy; anume se tem, că acuma nu din partea opoziției ci din partea partidului liberal-guvernamental vor veni greutăți...”

„La ori-ce cas, crisa în Ungaria va mai dura încă câteva vreme.”...

Același corespondent scrie, că guvernul cisleitan, ear' mai ales ministrul de finanțe Dr. Kaizl stă pe lângă clausele stabilite la Ischl privitor la pactul cu Ungaria.

Deși aceeași știre publicată și în ziarele din Budapesta n'a fost până acum desmintită, totuși nu se poate primi fără rezervă. În cazul confirmării ei, ar însemna un nou factor în finalizarea crizei ungare.

Invitare la abonament

Decșhidem prin aceasta abonament pe Quart. I respective semestrul I 1899 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună „ 1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus popora de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI.”

ULTIME ȘTIRI

Situația în Franca.

Paris, 19 Februarie.

Cabinetul Dupuy și-a dat dimisia; dar' aceasta n'are nici o însemnătate politică, fiind numai o procedare de formalitate față cu noul șef al statului.

De la toți capii încoronați și șefii statelor, de la guvernele și parlamentele tuturor statelor sosesc mereu telegrame și adrese de condolență atât la adresa familiei Faure, cât și pentru națiunea franceză.

Linia de deplină domnește în țeara întregă; nici o mișcare monarchistă nu se observă.

Editor: Aurel Popovici-Barciann.

Redactor responsabil Ioan Russu Sîriann.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Fagețana“ ca societate pe acțiuni în Faget, sunt prin aceasta invitați în sensul §-lui 15 al statutelor societății la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Faget, Joi la 9 Martie 1899 st. n. la 10 ore a. m. în localul societății.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea institutului și despre rezultatul gestiunii anului VII.
2. Raportul comitetului de supraveghere
3. Deciziunea asupra compturilor anuale.
4. Deciziunea asupra împărțirii profitului curat, realizat în anul al VII-lea de gestiune.
5. Darea absolutorului membrilor în direcțiune și în comitetul de supraveghere.
6. Alegerea comitetului de supraveghere conform §-lui 40 din statute.
7. Modificarea §§-lor 33 și 49 din statutele societății.
8. Eventuale propuneri făcute în sensul §-lui 26 din statutele societății.
9. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului-verbal luat în adunarea generală.

Domnii acționari cari voesc a participa la adunarea generală sau în persoană sau prin plenipotențiat sunt invitați în virtutea §-lui 16 din statutele societății a-și depune acțiunile D-lor cu o zi înainte la casa societății.

Faget, în 16 Februarie st. n. 1899.

Direcțiunea.

Activa		Contul Bilanț.		Pasiva	
Casa în numerar		8.585	20	Capital social	
Impr. pe cambii cu giranți	318.431 fl. 65 cr.			1000 acții à fl. 100	100.000 —
după abscriere de	100 fl. — cr.	318.331	65	Fond de rezervă	42.653 52
Imprumuturi pe cambii cu acop. hipot.		67.583	74	Fond de garanță	3.000 —
Imprumuturi pe ipotece		81.252	90	Depuneri spre fructificare:	
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți .		66.149	95	a) în libele	312.291 fl. 17 cr.
Credite de cont curent		45.068	45	b) fondul de pens. al funcționarilor	13.242 fl. 84 cr.
Mobilier	1.017 fl. 90 cr.			Cambii reescomptate	118.680 90
după amortisare de 10%	101 fl. 80 cr.	916	10	Interese anticipate pro 1899	4.737 51
Acțiuni străine		8.410	—	Dividende neridicate	10 —
Diverse conturi debitoare și int. restante		17.724	87	Diverse conturi creditoare	1.726 69
				Profit curat	20.680 23
		617.022	86		617.022 86

Eșite		Contul Profitului și perderilor.		Venite	
Interese:				Profit transpus din anul trecut	621 03
pentru fondul de rezervă	1.640 fl. 52 cr.			Interese:	
pentru depuneri spre fructificare	17.654 fl. 32 cr.			dela imprumuturi pe cambii cu giranți	37.597 fl. 96 cr.
pentru cambii reescomptate	8.473 fl. 87 cr.	27.768	71	„ imprum. pe cambii cu acop. hip.	6.478 fl. 20 cr.
Spese:				„ imprumuturi pe ipotecă	8.228 fl. 90 cr.
a) salarii și marce de presentă	6.860 fl. — cr.			„ imprumuturi pe obligațiuni	8.393 fl. 04 cr.
b) chirie, porto, tipărituri și altele	3.353 fl. 79 cr.	10.213	79	„ credite de cont curent	2.784 fl. 40 cr.
Contribuție:				Profit dela acțiuni străine	63.482 50
directă	3.252 fl. 76 cr.				197 90
de 10% după int. dela depuneri, dare					
de drum, dare comunală și competență					
de timbru	2.101 fl. 39 cr.	5.354	15		
Amortisare:					
din mobilier	101 fl. 80 cr.				
din impr. pe cambii cu giranți	100 fl. — cr.	201	80		
Diferința la cumpărări și vânzări de rea-					
lități		82	75		
Profit curat		20.680	23		
		64.301	43		64.301 43

Faget, 31 Decembrie 1898.

Directorul executiv:

Sebastian Olariu m. p.

Pentru contabilitate:

Toma F. Haneșiu m. p.

Membrii în direcțiune:

Aurel Popescu, m. p.

Terențiu Petroviciu, m. p.

Georgie Popoviciu, m. p.

Nicolau Barbon, m. p.

Georgie Giura, m. p.

Dionisiu Fenes, m. p.

Contul profitului și perderilor de față esaminându-l conform legilor și statutelor am aflat exact și cărțile purtate în bună regulă.

Faget, la 16 Februarie 1899.

294 1—1

Comitetul de supraveghere.

Dimitrie Iosof m. p. președinte.

Vasilie Nicorescu m. p.

Demetriu Carabașiu m. p.

Alexandru Iclozan m. p.